

udtalt; thi naar jeg staaer ligeoverfor en Mand og gjør en Handel med ham om Et eller Andet og vi komme til Accord om en bestemt Pengesum, som Manden skal have, og jeg saar siger til ham: jeg har ingen Penge, men vær saa god her er en Obligation, tag den, saa gjør han mig en Tjeneste efter almindelige Ansættelser, idet han tager Obligationen istedet for at faae rede Penge, som jeg ikke har. Det samme Tilfælde have vi jo her for Gaanden. Havde vi de rede Penge liggende og strax kunde give Bedkommende disse, saa var Sagen jo dermed endt; men nu have vi ikke disse Penge, saa give vi dem Obligationer istedet derfor. Det er disse Bemærkninger, som jeg har fundet mig foranlediget til at udtale.

Schack: Spørgsmaalet om Hartkornets Egallisering troer jeg ikke vi bør drage ind under nærværende Sag. Saavidt jeg skjønner bør vi undgaae dette, om vi endog senere, under Behandlingen af Hartkornssagen, kunne ansee det rigtigt, at drage nogen Slutning fra hvad der er yttret eller blevet vedtaget under nærværende Sag. Af 2 arede Rigsdagsmænd er der med Hensyn til den Fordeel, som Bagerne for Tiden have, gjort den Bemærkning, at denne Fordeel ikke er saa stor, som man har paastaet, idet navnlig Rugbrødet er solgt til billige Priser, og den Fordeel, Bagerne have havt ved Salget af Hvedebrød, ikke er for stor. Uagtet nu det Spørgsmaal, om Bagerne have havt en for stor Fordeel eller ikke, er af underordnet Vigtighed og maaskee endog slet ikke hører til Sagen, saa har det dog en indirecte Betydning, forsaavidt nemlig den Fordeel, Bagerne saaledes have havt, er taget fra dem, af hvem de have høstet den. Jeg skal da tillade mig den Bemærkning, at Rugbrødet vel er de Fattiges hovedsagelige Næring, men at dog — hvad Enhver, der kender til Forholdene, vil vide — Forbruget af Hvedebrød ogsaa hos de mindre formuende Classer mere og mere er i Tiltagende, idet det navnlig er en bekjendt Sag, at de Fattige her i Byen for en stor Deel ikke spise Middagsmad, hvorimod deres egentlige Hovedmaaltid er Kaffe med Hvedebrød. Dette er Noget, som er mere og mere i Tiltagende, og det er et Spørgsmaal, om dette ikke er heldigt, forsaavidt der nemlig

ellers maaskee istedetfor Middagsmad vilde komme Brændevin; men selv affeet herfra, have Forholdene udviklet sig saaledes, at de Fattige nu spise mere Hvedebrød end tidligere, og naar dette er Tilfældet, saa vil i hvert Fald det Argument, som man har hentet fra de lave Rugbrødspriser, falde bort.

Det er blevet bemærket, at Brødet i Dyrstiden har været nok saa dyrt i Nærheden af Kjøbenhavn, som i selve Kjøbenhavn — dette er Noget som er i sin Orden; thi Tilberedningen af Brødet maa kunne ske paa en billigere og langt hensigtsmæssigere Maade i en Stad som Kjøbenhavn; ligesom der ogsaa ordentligvis er et større og nærmere boende Antal Consumenter end paa Landet. Det er endvidere bemærket, at den Fordeel, som Bagerne have, ikke er den væsentligste, idet den største Fordeel tilfalder dem, der handle med Korn. Hvor stor Bagerens Fordeel er og hvor stort Tab Kjøberne lide, det bliver ganske simpelt at udfinde ved en Sammenligning mellem Kornpriserne og Hvedebrødspriserne, og uden nu her at gaae ind paa detaillerede Angivelser, skal jeg i denne Henseende blot minde om, hvad den arede Indenrigsminister anførte, at Brødet er leveret til Fattigvæsenet for en betydelig billigere Pris end til Andre; og det er dog neppe troligt, at Bagerne, naar de henvende sig til Kornhandlerne, skulde faae Kornet billigere, fordi de sige, at de deraf skulde tilberede Brød til Fattigvæsenet.

Der er endvidere foreslaaet en Afgjørelse, som forekommer mig at være ikke blot mislig, men endogsaa grundlovstridig. En aret Rigsdagsmand har sagt, at Bagergaardseierne forlangte kun streng Ret, idet det ville have enten fuld Erstatning eller Sagen henvist til Domstolene. Dette klinger nu virkelig, som om det kun var i høieste Grad streng Ret, de fordrede. Men jeg maa gjøre opmærksom paa, at det ingenlunde altid er streng Ret at fordre. Sagen henvist til Domstolene; thi naar man fordrer, at Sager, som ikke henhøre under Domstolene, dog skulde komme for disse, saa er det ikke streng Ret, man fordrer. Naar en Mand f. Ex. forlanger at anlægge en Sag ved Domstolene mod Kongen, saa fordrer han mere, end han efter den strenge Ret er berettiget til.